

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Ideja državnega narodnega edinstva in verske strpnosti.

U Istoriji Južnih Slovena otpočela je nova epoha.

Narod jednega porekla i jedne duše stavljen u toku Istorije u bogate i lepe predele; izložen večito pritisku sila s Istoka i Zapada, Severa i Juga; ugrožavan kroz sve vekove do naših dana imperijama, državama i silama koje su ga smatrale za svoj plen i smetnju svojim planovima; izložen uticaju raznih kultura, i borbi za kulturno, versko, političko, ekonomsko ili kakvo drugo potčinjavanje, izdržao je dugotrajni i strašni ispit u borbi za opstanak, i posle tolikih vekova i neizmernih žrtava i patnji, stvorio svoje narodno ujedinjenje.

Da bi uginule sve klice koje su vekovima radile na duhovnom, političkom, ekonomskom i verskom razjedinjavanju i poborlivanju moraju pasti sve predrasude i sve pregrade, veštački stvarane i stvorene: da nas odrode, da nas rastave, da stvore nepoverenje i da nas razjedine.

Sledjući primeru velikih radnika na stvaranju jedinstva, sve plemenite narodne sile moraju se uputiti jednome cilju: stvaranju jedne duše narodne, i jednog, jedinstvenog, zdravog, političkog, prosvetnog, ekonomskog i socijalnog organizma, kako bi strujanje novoga života unelo snage u sve kutove Otadžbine i stvorilo jedan snažan front: za slobodu, pravdu i napredak unutra, i za obezbeđenje skupocenih tekovina narodnih i odbranu nacionalnog jedinstva, od zavojevačkih težnja spolja.

Udruženo učiteljstvo Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, svesno svoje velike uloge u životu našeg ujedinjenog naroda; svesno svojih dužnosti i svojih prava; svesno svojih klasnih interesa stvara od svih dosadašnjih pokrajinskih organizacija jednu organizaciju sa centralom u Beogradu, i poziva sve neorganizovane drugove i drugarice da mu pristupe.

Završjući solidarisanje u svima pitanjima učiteljstva srpskog, hrvatskog i slovenačkog, Kongres izjavljuje, da je centralna uprava organizacije u Beogradu predstavnik svega učiteljstva u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, koje je, jedno telo i jedna duša, i tako hoće da ostane.

Iz manifesta I. kongresa UJU u Beogradu, 18. jula 1920.

Ideja narodnega edinstva ni politična in ne strankarska ideja, ampak je nujna državna potreba in ideja, ki mora spajati nas vse, da bomo na podlagi nje enotni in močni, ter da z njo potenciramo vse, kar nas spaja in veže ter ustvarja temelje za močno državo.

Ideja verske strpnosti je istotako nujna potreba v naši državi, da ne potenciramo činjenic, ki nas razdvajajo; nujna potreba je zaradi danih razmer in historičnih dejstev, ker so nas naši nasprotniki v preteklosti z versko nestrp-

nostjo razdvajali in so zasejali s tem umetno sovraštvo med nas.

Obe ideji sta torej temeljni ideji za našo državo in sta nujna potreba za njo, ker potencirati to, kar nas druži in odstraniti ono, kar nas razdvaja; zato moramo smatrati idejo narodnega edinstva in verske strpljivosti za predpogoj obstoja naše države in za temelj močni državi.

Zato moramo odstraniti vse, kar slabi te ideje!

Te ideje moramo torej zasajati v najširše kroge naše države in jih utrditi v teh masah; in kdo je bolj poklican za to kakor učiteljstvo in šola, ki naj okrepi potom mladine na temelju teh idej našo državo.

Misel narodnega edinstva in verske strpnosti mora biti danes za nas naša temeljna država, misel ki jo mora gojiti vsak učitelj in vsaka šola!

V globokem prepričanju tega pravca se je udružilo leta 1920, vse nacionalno misleče učiteljstvo države v UJU in danes šteje armada na tem temelju združenih prosvetnih delavcev že do 14.000 jugoslovenskega učiteljstva.

Komaj 2000 je učiteljstva izven UJU, ki še blodi in jemlje za temelj svojega mišljenja zablode raznih separatističnih frakcij in strank, in na škodo močne države goji in neti versko nestrpnost in plemenski separatizem. Ti ne marajo pripoznati državnega temelja, na katerem naj zidamo svojo stanovsko in prosvetno stavbo in so jim gesla političkih strank višja od temeljnih državnih idej in višja od stanovske neodvisnosti, Udinjane državi in njenim idejam smatrajo za hlapčevstvo, ne smatrajo pa za ponižanje hlapčevanja, ki ga sami opravljajo pri političnih strankah na kvar temeljnim državnim idejam in na škodo močni naši državi.

Nimajo toliko poguma, da bi se odrekli državnim službi, če ne priznavajo glavnih temeljev, na katerih bazira predpogoj njene moči, ampak sabotirajo državo s svojim plemenskim separatizmom in versko nestrpnostjo, ki ga na ljubo političnim strankam širijo v mase in v mladino. Idejno niso oni v službi države, ampak v službi strank!

Dobro videč, da je tudi v našem stanu v državi predpogoj močnemu Udruženju opustitev vsakega plemenskega in verskega stališča, da je samo stanovski temelj prešibak, če mu ne da-

ka sloni na psihologiji in napreduje vzporedno z razvojem psihologije.

Danes si sploh misliti ne moremo modernega pedagoga brez korenite psihološke izobrazbe. Ako omogočuje že psihologija zdrave duše pravo umevanje pedagoških nalog, koliko več smemo pričakovati od psihologije bolne duše, psihopatologije, psihijatrije. Tu je izpolnil primarij dr. Fr. Göstl naravnost vpijočo vrzel, za kar mu bodo vedeli hvalo zlasti slovenski pedagogi.

Tudi v formalnem oziru smo dobili z »Misterijem duše« dolgo pogrešano novost. Pisatelj se namreč odlikuje z redko spretnostjo, da nam podaja znanstveno snov v lahki in zanimivi obliki. Posamezna poglavja se čitajo zabavno kakor duhoviti feljtoni, niti pozorni bralec ne slutí, da mu odgrinja in pojasnjuje avtor temne, tisočletne probleme. Kakor narodne ilustracije poživljajo celoto iz lastne, bogate izkušnje navedeni primeri.

Dandanes posveča država in javnost osobito pozornost velikim ljudskim boleznim telesa: alkoholizmu, tuberkulozi in spolni infekciji. Nikdo pa se ne spomni najnevarnejše ljudske bolezni duha — nevednosti, ki zaprečuje s fanatično vraževnostjo vsak trajen napredek prosvete.

In v prvi vrsti se bori slovenski učitelj proti tej pogubni ljudski epidemiji

mo širše obče državne baze, ter da je končno z našim poklicem samim združena in je nam kot državnim uradnikom še posebej dana naloga utrjevati temelje za močno državo, si je UJU postavilo na čelo stanovskega Udruženja kot vodilno idejo državno in narodno edinstvo in versko strpnost, ki naj daje tako naši državi, kakor našemu stanovskemu združenju neizpodbitno bazo za obstoj.

Tako je sprejelo UJU že v prva pravila temelj državnega in narodnega edinstva ter popolne verske in politične svobode na tem temelju. To se pravi: UJU se je s tem deklariralo za strogo nacionalno organizacijo na temelju državnega nacionalizma, ki negira plemenski separatizem; deklariralo se je za interkonfesionalno organizacijo, ki negira upravičenost vsakega verskega poudarka v organizaciji ter zahteva versko strpnost do vseh članov raznih ver v organizaciji; proklamiralo je pa tudi organizacijo za nepolitično in nestransko.

Kdor hoče vstopiti v organizacijo, mora brezpogojno pripoznati vse troje teh načel in mora v tem duhu delovati v organizaciji, ker so to osnovni temelji za močno stanovsko združenje v državi in predpogoj za uspešno nemoteno stanovsko delo.

Iz tega pa že tudi sledi, da nimajo upravičenosti do obstoja učiteljske stanovske organizacije, ki bazirajo na temelju plemenskega separatizma, kakor je to Savez Hrvatskih Učiteljev; ne one, ki bazirajo na temelju verskega fanatizma, kakor je to Slomškova zveza, ker s tem

Predsednik „Slomškove zveze“ bi rad v zvezi z g. Milutinom Stankovićem omajal UJU.

(Odgovor na „Slovenčeve“ napade v zadnjem tednu.)

Vse strune so popokale, ni se posrečilo g. Ivanu Štruklju očrnuti posameznih vodilnih mož Pov. UJU, čeprav je na nje bruhal v »Slovencu« dan na dan ostudno gnojnico laži in jim naprtaval odgovornost za vse dogodke v zadnjem času in čeprav je dobro vedel, da niso s temi dogodki v nobeni zvezi.

Vrgel je famozno okrožnico preko Pov. UJU na okrajna društva in najel tam svoje priganjače, da bi napravil razdor v organizaciji ter je podpiral svojo akcijo v »Slovencu« z raznimioticami.

Toda zaman, ni šlo!

Sedaj si je izmislil novo metodo. Uporabiti hoče za razdor v UJU g. Milutina Stankovića, bivšega predsednika UJU.

slabe temeljne državne ideje in so le privesek plemensko in versko opredeljenih političnih strank. Posebno kot organizacije državnega uradništva, ki imajo gojiti le baze, ki krepke državo in jo napravljajo močno, nimajo pravice do obstoja v naši državi. Enako je tudi nemogoča stanovska organizacija, ki bi bila osnovana in bi bazirala na temelju tega pravca in bi obstojala iz pristašev ene politične stranke, torej na političko strankarski bazi, kakor si jo zamišlja tov. Milutin Stanković, ki hoče baje osnovati posebno učiteljsko organizacijo iz političnih Davidovičevih učiteljev-demokratov.

Vse te organizacije imajo že v sebi smrtno kal, ki jih napavlja nesposobne za kako močno državno stanovsko tvorbo.

Vsaka stanovska organizacija, ki je osnovana na narodno plemenskem, katerikoli verskem ali strankarsko političnem temelju, je kot državna stanovska organizacija nemogoča.

Zato upravičeno UJU neizprosno vztraja na temelju ideje državnega in narodnega edinstva, verske strpljivosti in je proti temu, da bi se v organizaciji ustvarjala kaka razmerja po strankarsko politički opredeljenosti, ker je le taka mogoča kot državna organizacija in bo le s tem močna stanovska organizacija v državi. Od teh temeljev pa ne sme popustiti ni za las, ne sme dopustiti, da bi se rušili ti temelji in jih mora zahtevati kot predpogoj za vstop in delo v organizaciji.

Z bombastičnim geslom »Za neodvisno stanovsko organizacijo učiteljstva v Jugoslaviji!« agitira sedaj v »Slovencu« za novo Udruženje učiteljstva v Jugoslaviji, namreč za združitev Slomškarjev, separatističnih hrvatskih učiteljev in Stankovičevih političnih pristašev.

Pri tem pa postaja naravnost smešen, ker ne pozna prav nič razmer.

Predvsem računaj napačno, če meni, da se bo srbsko učiteljstvo — Stankovičevi politični pristaši — ločilo od UJU, ki je osnovano na temelju narodnega in državnega edinstva in se bo pridružilo hrvatskemu in slovenskemu separatističnemu učiteljstvu, ki vedno govori, da nas loči posebna narodnost, krščanstvo in križ.

Moja prva učiteljska služba.

(Dalje.)

Nekako čez pol leta sem pobral za mežnarenje in orglanje svojo prvo bero. Kmetje so me bili tedaj že vzljubili in dali so mi precej raznovrstnih poljskih pridelkov. Poln voz mi je pripeljal voznik, s katerim sva po vaseh pobirala to bero. Vesel sem je bil, a žal, le kratak čas. Ko je župnik zagledal moj voz naložen z bero, je ukazal vozniku, naj zapelje k njemu. Vzel jo je za hrano, meni pa je ostalo le borih pet goldinarjev mesečne plače. Tako ne more iti dalje, sem si mislil, otresti se moram župnika na vsak način. Takoj sem pisal svojemu stricu, naj mi pošlje 50 gld. Ko sem prejel denar, sem se napotil v Karlovec in si kupil potrebno opravo, obenem pa sem pisal svoji sestri, naj pride k meni. Medtem se je mežnar že izselil iz mojega stanovanja in dal sem ga prebeliti in očediti. Ko je prišla sestra, sva si urečila svoje gospodinjstvo. Od tedaj se mi je godilo bolje; opravljal sem šolo ter cerkvenikove in organistove posle, a zvonjenje je oskrbovala moja sestra.

Nekega vročega popoldne se grem kopat v Kulpo. Jedva sem se dobro zmočil, že začujem, da v naši cerkvi zvoní. Hitro se napravim in hitim gledat, kdo

LISTEK.

Misterij duše.

(Poljudni pregled psihijatrije. Spisal dr. Fr. Göstl, primarij-vodja zavoda za umobolne v Ljubljani.)

Malo knjig je izšlo zadnja leta v slovenski literaturi, ki bi jih bilo sprejelo občinstvo s takim zanimanjem kakor »Misterij duše« izpod peresa izkušenega psihijatra dr. Fr. Göstla. Nenavadna napetost, s kojo segajo po knjigi radovedne roke, pa ne gre na rovašč tistega splošnega okultizma, ki se pojaví po vsaki vojski iz mističnih globin utrujenih in onemoglih duš, ampak izvira iz knjige same. »Misterij duše« nudi v formalnem in stvarnem oziru res nekaj novega posebno za tiste, ki jim je po poklicu izročeno vodstvo in vzgoja človeških duš.

Moderna psihologija prodira vedno globlje v skrivnostno brezno človeške duše, neprestano vro iz njega novi problemi podzavesti in dušne mehanizacije, problemi sugestije, avtosugestije in hipnoze, problemi metopsihologije, diferencialne in kritične psihologije, predvsem pa problemi praktične psihologije (psihotehnike), med kojimi predstavljaja sedanja šolska in eksperimentalna pedagogika le neznaten del. Vsa znanstvena pedagogi-

vraževnosti. Ljudsko dušo zastirajo še vedno sence vražaste fantazije, še vedno je ljudstvo prepričano o nadprirodni istinitosti različnih prikazni (halucinacij), obsedenosti, ciganskih čarovnic, zamaknjenih in čudodelnih devic à la Vodiška Johanca itd. Tudi tukaj nastopa dr. Fr. Göstl z avtoritativno jasnostjo in izvršuje s svojo poljudno-znanstveno knjigo prvovrstno prosvetno delo. Svetloba pada v najtemnejše koticke ljudske duše in vraževni strah beži pred resnico. Iz Göstlove knjige bo zajemal slovenski učitelj kakor iz bogate zakladnice snov za ljudska predavanja o najusodnejši socialni bolezni — ljudski vraževnosti.

Želimo samo, da nas avtor skoro razveseli z drugo izdajo »Misterija duše« v razširjeni obliki. Hvaležni mu bomo zlasti za uvodno poglavje o normalni in diferencialni psihologiji, ki naj postane osnova in okvir tudi sledeči psihopatologiji. Na koncu naj bi pridal še pregledno »kritično psihologijo«, posredujočo med psihologijo zdrave in bolne duše, opozarjajočo na prehode med zdravjem in boleznijo, povdarjajočo relativnost vseh bolezenskih simptomov. Tako olajša hipohondron muke samozasledovanja ter prepreči zlorabo psihijatrije zlohottim jezikom in tudi — strokovnjakom.

Dr. Franc Derganc.

Ze baza take združitve je napačna, ker je popolnoma politična in hoče združiti učiteljstvo na temelju, kakor so združene politične skupine v narodni skupščini, to se pravi, da hoče osnovati »opozicijski blok učiteljstva«.

Kje je tu neustrankarska, stanovska organizacija?!

O UJU govori, da je politična deklaracija, medtem ko je fakt to, da je Glavni odbor UJU odstranil tov. Milutina Stankoviča s predsedniškega mesta ravno zato, ker je izbral predsedniško mesto za politično stranko g. Davidoviča in ker je zanesel svoje zasebne politične zadeve v »Narodno Prosveto«.

Najbolj smešen pa postane s tem, ko zamenjava organizacijo Stankovičevega demokratičnega političnega učiteljskega kluba s stanovsko organizacijo in jo smatra celo kot nepolitično stanovsko organizacijo v smislu njegove ideologije.

Se bolj smešen postaja, ko citira razne vesti iz Stankovičevega lista »Slobodan Narod«, ki je glasilo političnega kluba demokratičnih učiteljev v Beogradu in servira te citate kot pristne nepolitične, res neustrankarske zadeve in stremjenja. »Slobodan Narod« smatra za neustrankarsko stanovsko glasilo učiteljstva, kar je toliko, kakor če bi smatrali pisanje v »Slovenecem« učiteljskem vestniku, ki ga piše g. Štrukelj in njegovi zagrizeni trabanti, za edino neustrankarsko stanovsko pisanje.

Da bo g. Štrukelj še bolje informiran in ne bo šele on poučeval slovenskega učiteljstva potom »Slovenca« o srbskih razmerah, mu povemo še to, da obstoja v Beogradu tudi politični klub učiteljev radikalov, ki izdaja tudi svoje glasilo »Svetlost«.

V Beogradu obstojajo torej trije učiteljski listi, »Slobodan Narod«, glasilo političnega kluba Davidovičevih demokratičnih učiteljev, »Svetlost«, glasilo kluba učiteljev radikalov in nepolitično stanovsko glasilo UJU »Narodna Prosveta«, ki bazira na temeljnih idejah državnega in narodnega edinstva ter verske strpnosti, kakor UJU.

Značilno je, da se g. Štrukelj sklicuje ravno na glasilo kluba Davidovičevih demokratičnih učiteljev za intrige zoper UJU.

Povdarjati moramo, da je bila ravno slovenska delegacija na zadnji seji Glavnega odbora UJU ona, ki je povdarjala, da o usodi UJU ne smejo odločati politični učiteljski klubi, ampak da se mora varovati strogo stanovski strokovni značaj organizacije v listu in v organizaciji sami.

IV. redna letna skupščina Glavnega Saveza državnih činovnika i službenika.

Dne 19. in 20. aprila t. l. se vrši v Ljubljani skupščina Saveza državnih nameščencev. Predpriprave za ta kongres, ki se ga udeležijo zastopniki državnih nameščencev iz vse države, so v polnem teku. Od strani naše organizacije sodeluje pri teh pripravah naš strokovni tajnik. Delo se je razdelilo na odseke, ki bodo podvzeli potrebne korake, da se izvrši skupščina kolikor mogoče častno za Slovenijo in Ljubljano.

zvonu in čemu. Od daleč že zagledam župnika, ki me je pričakoval s prekrizanimi rokami na prsih. Ko pridem do njegovega, ga vprašam, kdo je zvonil. Župnik pa odgovori: »Jaz, zato da vas pokličem in vam povem, da pred velikim oltarjem ne gori večna luč, takoj jo prižgite.«

Koncem šolskega leta se je yršila, kakor tedaj povsod na vseh ljudskih šolah, končna izkušnja. Iz vseh sosednjih krajev so prišli župniki in kaplani, da prisostvujejo izpitu. Najprej je izpraševal župnik veronauk. Vsi duhovniki so vestno poslušali vprašanja župnikova in odgovore šolske mladine. Ko pa sem jaz nastopil s svojimi predmeti, so se malo zmenili za nje in za dosežene uspehe, med seboj so se razgovarjali, zabavali in smejali in jedva čakali konca, da pridejo preje v župnišče, kjer je bila po izpitu pri domačem župniku velika pojedina. Na to pojedino je župnik povabil pač prejšnjega mežnarja-čevljarja, a mene je namenoma prezrl, kar me pa ni žalilo niti najmanj. Bil sem vesel, da me je pustil z vabilom pri miru. Dekanu A. iz S. šol. nadzorniku, ki je bil pošten in nad vse pravicoljuben mož, prava izjema med duhovniki, ni bilo vseh, da me župnik ni vabil, očital mu je to in na njegovo zahtevo je prihodnje leto povabil na pojedino tudi mene. Na mizo so nosile

Danes je v UJU do 14.000 učiteljstva v državi, in se bodo g. Stankovič in njegovi politični pristaši-učitelji dobro premislili, preden se bodo naslonili na onih 2000 učiteljev v državi izven UJU, ki sami ne vedo, kaj so in kaj hočejo. Tudi je zaman upanje, da bo srbsko učiteljstvo, ki je nacionalno zrelo in prožeto nacionalizma zapustilo idejo narodnega edinstva in verske strpnosti in se bo naslonilo, še manj pa združilo s separatističnim hrvatskim in slovenskim učiteljstvom ter bo sledilo njihovemu najvišjemu načelu plemenskega separatizma in verskega fanatizma.

Gospodje Štrukelj in kompanija pozabljajo, da smatra g. Stankovič in vse skrbstvo učiteljstvo, ki je za njim, klerikalizem ravno tako škodljiv državi in narodni ideji edinstva ter so ti ravno tako odločni nasprotniki klerikalizma, kakor so to hrvatski separatistični učitelji, ki so naravnost strastni nasprotniki klerikalizma in zlorabi vere za politiko.

Dokler bo ideja Slomškarjev o neodvisni stanovski in samo strokovni učiteljski organizaciji obstajala samovtorni organizaciji, ki jo kot neodvisno stanovsko priznava klerikalna stranka v Sloveniji in njeno trobilo »Slovenec«, in bo obstojalo vse delo za tako organizacijo le v stremeljenju, kako bi oslabili učiteljske organizacije, ki temelje na osnovi državnega in narodnega edinstva in verske strpnosti, toliko časa bodo Slomškarji zaman čakali, da bodo kdaj člani kake državne učiteljske organizacije, ker srbsko učiteljstvo jim bo pokazalo vselej hrbet, kadar bo vidno njihovo separatistično mišljenje proti državnemu in narodnemu edinstvu, hrvatsko učiteljstvo pa vselej, kadar bodo kot najvišje načelo postavljali klerikalizem — to je politika in strankarstvo, ki jih vodi tudi sedaj, pri rušenju UJU in ustanavljanju političnega konglomerata »neodvisne stanovske organizacije Jugoslavije«.

Če se pa UJU zavzema za državno in narodno edinstvo in za versko strpnost, pa to ni politika in ne strankarstvo in zaradi tega UJU tudi ni še privesek političnih strank, ki se zavzemajo za iste cilje — storilo je UJU to pač iz vzroka, ker se zaveda, da je to najširša in najtrdnjša baza za njeno organizacijo, za bodočnost jugoslovenskega naroda in bodočnost države ter je njena dolžnost utrditi to bazo potom učiteljstva in šole. Če služi UJU veliki ideji, ni zaradi tega v službi nobene osebe in tudi ne stranke, čeprav se krije smer s smerjo vodilnih oseb in strank in jo stranke podpirajo pri dosegu teh ciljev.

Skupščina se prične v nedeljo 19. aprila t. l. ob 9. uri v dvorani Kazine v Ljubljani. Po običajnih poročilih funkcionarjev pridejo na dnevni red nastopne razprave: izplačilo razlike od 1. oktobra 1924 do 1. maja 1925; stanovanjsko vprašanje; poročilo o izpitembi zakona o civilnih državnih uradnikih in uredbe o razvrstitvi. — Isti dan popoldne zborujejo po možnosti razne centralno udru-

pomočnice, ki jih je tedaj najela farovška kuharica. Ko je bilo treba izmenjavati krožnike, me vpraša poleg mene sedeči mladi kaplan v poveljavajočem tonu: »No ali ne boste pomagali pobirati krožnikov in nanašati jedil na mizo?« »Ne, gospod kaplan,« sem odgovoril, »nisem prišel k obedu, da nosim na mizo, sem povabljen k obedu kakor Vi, da jem in pijem.« Ko sem se med obedom za nekaj časa odstranil od mize in hodil po hodniku gor in dol, pride iz kuhinje farovška kuharica ter se zadre na mé: »Ali ne greste pomagat, saj vidite, da Š. (prejšnji mežnar-čevljar, ne more zmagovati vsega sam!) Ničesar ji nisem odgovoril, obrnil sem se in šel nazaj na svoj prostor. Po končanem obedu so se nekateri duhovniki odpeljali, drugi so ostali, da se zabavajo dalje, jaz pa sem šel domu in premišljeval bridko usodo tedanjega učitelja.

Kmalu potem se je preselil stari mežnar v Č. Tam je prevzel zopet posle cerkovnika in organista. Nekoč je šel v zvonik, po zvonjenju je sedel in po stari svoji navadi zadremal. Med dremanjem se je okrenil in se nesrečno prekucnil iz zvonika ter se ubil.

Po dveh letih sem delal usposobljenostni izpit. Izpitni komisiji je predsedoval Zavašnik sam. Po končanem izpitu

žene organizacije. — Ob 8. uri zvečer se vrši v dvorani Kazine komersna za čas došlim gostom.

V ponedeljek 20. aprila dopoldne se vrši letna skupščina pokrajinske Zveze za Srbijo, Črno goro in Vojvodino. Isti dan popoldne ob 3. uri se pa vrši skupščina Narodne zveze duševnih delavcev.

V torek 21. aprila odpotujejo udeleženci na skupni izlet na Bled.

Naše članstvo opozarjamo, da ima pravico prisotnosti in debate vsak organiziranec in da naj se učiteljstvo z ozirom na važnost in aktualnost razprav (izplačilo

Gibanje učiteljske omladine.

—uč 12. redni sestanek smo imeli mariborski učiteljski naraščaj v soboto, dne 28. marca 1925. Predaval je tovariš strokovni tajnik Rudolf Dostal iz Ljubljane. Tov. predsednica je prav spretno vodila ta sestanek in se za lepe besede prisrčno zahvalila g. predavatelju. Tov. Dostal je govoril o »Razvoju in pomenu organizacije UJU«. Z izbranimi besedami je v spretno zaokroženi obliki orisal zgodovino razvoja naše stanovske organizacije od prvih dni od onega maloštevilnega učiteljskega društva pa do današnjih dni, ko se je razširila organizacija po vsej državi od Triglava do Vardarja in šteje na tisoče članov. Omenil je voditelje te organizacije, važne skupščine in nekatera pomembnejša strokovna predavanja. Prinesel je s seboj tudi nekaj brošuric z natisnjenimi važnimi predavanji in jih razdelil med tovarištvu. Seznanil pa nas je tudi z borbo, ki so jo borili naši stanovski tovariši in jo še borijo za doseg namenov stanovske organizacije. Huda je bila ta borba in je še huda, toda ako bodo naše vrste strnjene in se bodo vsako leto pomnožile z novimi mladimi močmi, homo dosegli, za kar se borimo, za osamosvojitve šolstva in neodvisnost stanu. Želja vseh je, da nas tovariš strokovni tajnik še obišče in nas približe seznanj z raznimi vprašanji, ki so važna za razvoj, napredek in borbo naše organizacije. Zdravo! Zapisničarja.

Splošne vesti.

— Naše članstvo. Po pregledu vseh vposlanih članskih izkazov okrajnih učiteljskih društev izkazuje število članstva UJU poverj. Ljubljana 2637 članov, učiteljev in učiteljic, t. j. 150 članov prirastka napram lanskemu članstvu. Obrachamo se tem potom ponovno na naša okrajna društva, da pozovejo k pristupu v našo organizacijo še one maloštevilne tovarišice in tovariše, ki še stoje zunaj UJU. Nikomur ne zapiramo vrat, kdor priznava pravila strokovne neustrankarske organizacije UJU, nikogar ne izključujemo iz naših vrst, kdor stoji na temelju narodnega in državnega edinstva.

— Minister prosvete g. Sv. Pribičević o vzgojnem duhu v naših šolah. Prosvetni minister g. Pribičević je dejal v odgovoru na izvajanja dr. Lorkoviča in dr. Gosarja v narodni skupščini med drugim: »Duh pouka v naših šolah mora biti duh narodnega edinstva, to so odločili že

je poklical vsakega učitelja posebej pred se (bilo nas je tedaj sedem) in mu napravil primerno »pridigo«. Meni je rekel: »Izpit je napravil prav dobro, (nazival je namreč vsakega v tretji osebi), a kar se tiče subordinacije, pa ga moram grajati, ako se ne bo pobiljšal, bo moral iti.« Župniki namreč so o učiteljih poročali Zavašniku, kako se vedejo napram njim in poročali so mu tudi o njih napakah, ki so jih imeli ali pa ne. Prav tako je tudi o meni poročal naš župnik, a dobrega seveda nič, ker nisem klečepal pred njim in sem mu na njegovo robato rentatčenje tudi primerno odgovoril. Revez je bil vsakdo, ki se jim je zameril, preganjali so ga na vso moč, in Zavašnik jih je v vsem tem podpiral. Sam pa je bil silno častihlepen. Bog ne daj, da bi ga bil kak učitelj nagovoril: »prečastiti«, takoj mu je zabrusil: »Kaj prečastiti, prečastiti sem bil že v lemenatu, meni se reče Vaša milost.«

Šola je bila sicer nova, a tako slabo zidana, da je že v prvem letu strohnel strop. Prav med poukom se je odtrgal tram, a padel je med učence tako srečno, da ni zadel nikogar. Zidana je bila šola slabo, da so oni, ki so prevzeli zidavo, več zaslužili.

Pet dolgih let sem prebil v tem kraju, potem pa sem bil na lastno proš-

razlike!) udeležiti skupščine v čim največjem številu.

Naše poverjenišvo bosta zastopala na skupščini poverjenik Luka Jelenc in strokovni tajnik Rudolf Dostal.

Osrednja zveza javnih nameščencev v Ljubljani se je obrnila na oba velika župana, da dovolita z okrožnico potrebni dopust vsem državnim nameščencem, ki se nameravajo udeležiti skupščine.

Ze danes opozarjamo naše članstvo na Gorenjskem, da gredo udeležnikom izleta na Bled v torek, dne 21. aprila v vsakem oziru na roko, da ostane živni naš Bled našim južnim bratom v najboljšem spominu.

naši osnovni državni zakoni. Naša ustava pravi, da mora šola gojiti državno zavest v duhu narodnega edinstva. Zato pravim jasno in glasno, da se bo šlišo širom države, da bodo čulj vsi učitelji. Ne more biti učitelj, kdor ne vzgaja dece v duhu narodnega edinstva. Lahko mislijo gg. klerikalci, kar hočejo, lahko misli ves poslanski klub, kakor hoče, toda to ne sme biti stališče učiteljev v Sloveniji, zakaj toliko časa, dokler velja naša ustava kot osnovni zakon, se bom poslužil svojih pravic in bom odstranil iz šole vsakega učitelja, ki bi učil našo deco, da nismo »en narod«.

— Kongres vseh državnih uradnikov v Ljubljani. Uprava Gl. Saveza drž. službenika je sklenila na svoji seji 12. marca t. l., da se vrši IV. redna letna skupščina Gl. Saveza dne 19. in 20. aprila t. l. v Ljubljani s tem-le dnevnim redom: dne 19. aprila 1925 dopoldne: 1. Poročilo upravnega in nadzornega odbora. 2. Poročilo o izplačilu dolgovane razlike na službenih prejemkih za čas od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924. 3. Poročilo o stanovanjskem vprašanju. 4. Poročilo o izpitembi zakona o civ. drž. uradnikih in uredbe o razvrstitvi. 5. Določitev članarine. 6. Volitev članov upravnega in nadzornega odbora. 7. Predlogi in vprašanja. Naslednji dan, t. j. 20. aprila 1925: Dopoldne: letna skupščina pokrajinske zveze za Srbijo, Črno goro in Vojvodino, popoldne pa: skupščina narodne zveze duševnih delavcev (Narodni Savez umnih radenika). Osr. Zveza bo zahtevala od Gl. Saveza, da spravi na dnevni red tudi vprašanje naših upokojencev in zadnjo uredbo o draginskih dokladah, ki je baš med njimi povzročila toliko opravičenega razburjenja in ogorčenosti.

— Publiciranje šolskega zakona. Z ozirom na zahtevo nekaterih društev in članov, da bi se publiciral načrt šolskega zakona, moramo pojasniti, da ne kaže publicirati načrta, ki je že in še bo izpremenjen preden bo predložen ministrskemu svetu in skupščini. Ta načrt je še iz leta 1922. in so se že do danes izvršile na njem v ministrstvu znatne izpremembe. Društva imajo priliko, da se seznanijo z načrtom potom članov ankete, ako jih povabijo na zborovanje. Ti se radi odzovejo, kakor smo že objavili.

† ANTON LEBAN.

Želeli ste, g. urednik, da bi Vam kdo kaj podrobnega poročal o pokojnem upok. šolskem ravnatelju Antonu Lebanu. Morda Vam ustrezem s temi vrsticami.

njo, na moje največje veselje premeščen v M.

Napisal sem to pripoved zato, da si more sedanje učiteljstvo ustvariti sliko, kako »krasni« časi so bili za učitelje v dobi konkordata,* ko je bil učitelj mežnar, organist in hlapec, pa ne državni, ne deželni, ne občinski, marveč hlapec župnikov in kaplanov. In takih časov si bržkone žele nazaj vsi Slomškarji, ker sicer ne bi hoteli prostovoljno hlapčevati klerikalizmu. Pa če bi se mogli ti časi uvesti za Slomškarje posebej, bilo bi želeli, da se uvedejo že takoj jutri, saj jim jih privoščimo prav od srca, če si jih sami žele.

* Konkordat (ukinjen leta 1869.) je izborno upodobljen v 1. številki »Skratka«, str. 8. Zgoraj povprek pokrajinska slika: vas s cerkvijo, iznad oblakov mole duhovniki pesti in svoje debelolice glave proti vasi. Pod vasjo se sprehajata debeli župnik s psičkom in svojo kuharico, ki li v sključeni pozi poljublja roko suh učitelja. Na levi zvonit učitelj in njegov sin, na desni pa premetava sneg. Spodaj na levi brije učitelj župnika, v sredini ministrira pri maši, na desni pa pometa cerkev. Spodaj na levi pere učitelj cerkvenno perilo, na desni pa molze župnikovo kožo, a župnik ga opazuje izza svojega vrta.

(Konec.)